

-al: *Marčukál*, partida. del te. de Pego (XXXIII, 106.14); i, no menys lluny de Gandia, però en direcció oposada; i una altra a Oliva, *el marčukál* (XXXIII, 39.24).

ETIM. Essent tots tres llocs en paratges rocosos, com el d'aquelles pedreres, és segur que hi deu haver coves, avencs o forats, que és on se solen amagar de dies els ratpenats; no dubto, doncs, que són derivats del nom que tenia en mossàrab el mamífer alat, provinent de MUREM CAECUM (cast. *murciégalo* -ièlago, cat. dial. *murcec*, *muricec* i altres formes que aplego en el *DECat.* v, 849a); nom que segons la fonètica mossàrab, havia de ser *murčeko*, d'on els derivats col·lectius *\*murčakéra*, *\*murčakál*; convertits en les formes actuals, per metàtesi de les vocals *u-a > a-u*.

D'aquest mateix nom tenim altres testimonis en la toponímia valenciana, si bé amb adaptació de la ç mossàrab a la ç del català i aragonès: *cova de Moceguellos* te. Vallada (XXXII, 95.10); Serra dels *Morciguellos* te. Elx (XXXVI, 136.23), i els altres que cito *DECat.* v, 849a31-35.

A prop mateix de Barcelona hi ha també quelcom d'això: en el te. de Begues, *Cova de Mursell*, explorada pels espeleòlegs del Club Muntanyenc de Terrassa (*Sota Terra* I, 13).

## EL MARZEVE

Partida important del te. de Callosa. Crec que deu ser en direcció Est o SE., perquè era ben coneguda dels informants dels dos pobles limítrofs, Bolulla i Polop, on m'ho donaren com a pròpia d'ells. Oit el (o al) *marzéve* a Callosa i un poc alterat *el mažève* a Bolulla (XXXIV, 179.1,2), i pitjor *almazéres* a Polop (XXXIV, 190).

ETIM. Ja l'estructura deixa veure clarament que és nom portat pels moros. En tenim notícia en els diccionaris hispanoaràbics: «*marzäbba*, clava», amb glossa «militis vel alterius», i pl. *Marzabbät* o *maräzib* (*RMa.*294.32f.183); o sigui 'maça, per a arma (o per a altra cosa)', mentre que segons *PALc.*, és això últim: «maça para lino: *merzébe*, pl.-*zéb*» (303.9).

No pertany al lèxic de l'àrab propi, car ni tan sols hi existeix una arrel *rzb*, però també el recull algun lèxic oriental, del tipus recopilador: *marzabb* o *mirzabba* «bàton gros et court» en el *Mohit* del siria Botros al-Bistaní (1870) (res més en Dozy, *Suppl.* I, 523). Encara que *marzaba* seria estructura possible en àrab propiament dit, la *-bb-* doble basta per demostrar que és manlleu d'una altra llengua.<sup>1</sup>

Es tracta, en efecte, d'un vell manlleu del persa, com ho proven ja els mots connexos *marzabân* 'sàtrapa' i *marzaba* 'càrrec del sàtrapa'; si bé ja penetrà, junt amb altres de la mateixa família, en l'ús de

l'àrab antic, arrelant-s'hi, i descabdellant-se més en accs. relacionades, i en una sèrie d'usos metafòrics ('doll d'aigua', 'gros vaixell'). Ho acaba d'explicar un llarg article del dicc. de Lane (III 1070): ja ho declararen Abu-Obeida de Basra († 825), seguit pel Djauharí (lèxic de l'àrab clàssic degut a un filòleg d'origen irani, a. 1001) i l'egipci Fayyumí (S.XIII).

Deu pertànyer als elements indoeuropeus del persa: també ho indica la família que sembla formar-hi amb alguns altres mots, on tenim l'arrel *rz*, i en part sense la *-b-* (d'unsufix irani): *'irzäba* sinònim de *marzaba*, i *ruzdâq* 'districte rural' (mot també declarat manlleu del persa pel Djauharí i per Yaqut: Lane, 1070): en efecte *-tak* és un sufix irani ben conegut, de valor abstractant.

Per assegurar-ho més encara, veiem, gràcies a l'obra de Nyberg, que ja existien en pelví antic *rostâq* i *rotastâq* 'districte, província': d'on el persa modern *röstâi* 'poble, lloc habitat, vila de mercat'; com és sabut aquest dialecte irani es parlava i escrivia ja molt abans de la invasió mahometana a Pèrsia. Imagino que *raz-* devia ser la correspondència irànica de l'indoeur. comú *REGH-* d'on el ll. *regere* i el germ. *rîk*.

En quin sentit passà a la toponímia valenciana? Potser també en un sentit com rodalia regida per algun xeikh que se les donava de sàtrapa? No havent-hi testimonis d'aquesta acc. en hispanoàrab, sinó només a Orient, penso, però, en una metàfora comparativa d'algun massís de roques (que per tota la serra de Bèrnia abunden tant) amb una maça o porra enorme: una *marzäbba*; cf. el gc. pirin. i ribag. *malb* 'gran puig rocós', metàfora repetida en el penyal que dóna nom a Sant Esteve del *Mall*; a la rocassa de *L'Enclusa*, entre Llaguarres i Benavarri; i a la mola de *L'Almatrac* dels Ports de Beseit (ar. *mišraq* 'mar-tell'). És versemblant.

<sup>1</sup>Imprecisament recordo un NP it. *Mazzeppa* (sicilià?).

## -MARZOC (BENI~ o BINI~)

Quasi suficient el que ja en dic en el vol. I, 201-2. Hi afegeixo, però, la *Cala Marzoc* en te. de Artà, entre el faralló d'Albarca (prop del Cap Ferrutx) i el Cap del Freu de Capdepera. Avui pron. *madzòk* (oït a Cala Ratjada 1969, 686.28, 87.29, 30, 81.6), on uns diuen Plaja i Punta *des Matzoc*, i altres simplement *Es Matzòc* (*Masc.* 14C1). Ja figura *Cala Marsoc* en el mapa Mut de 1683 (*BSAL* I, xxx, 4); *Marzoc* o *Cap Marsoc* i *C. Marsoc* en mapes de 1715, 1740 i 1760 (*Masc.*, *C.T.Mall.* pp. xvii, xix); *Cala Marsoch* en el m. Despuig, a. 1784; i *Fondeadero de Marsoc* en el *Derrotero* de Tofiño, p. 210. En fi, a Eivissa registro *Can marzòk* en el terme de Sta. Gertrudis de Fruiteira (xxxix, 8910).